

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2015 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu w **pkt. 1** oddalił powództwo Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. skierowane przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O., w **pkt 2.** zasądził od Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. kwotę 617 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w **pkt. 3** przyznał świadkowi J. Z. kwotę 41,79 złotych tytułem zwrotu wydatków koniecznych związanych ze stawiennictwem do Sądu Rejonowego w Zgierzu na rozprawę w dniu 2 lutego 2015 r., którą to kwotę polecił wypłacić tymczasowo ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Zgierzu, w **pkt. 4** nakazał pobrać od Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Zgierzu kwotę 41,79 złotych tytułem kosztów sądowych poniesionych tymczasowo ze Skarb Państwa – Sądu Rejonowego w Zgierzu.

Sąd Rejonowy oparł swe rozstrzygnięcie na ustaleniach: w dniu 12 lipca 2011 roku J. P., jadąc drogą prowadzącą do magazynów firmy (...) odchodzącą od ul. (...) w O. wjechał na znajdującą się w drodze wyrwę. Na skutek tego uszkodził dolną obudowę silnika i prawy zderzak. W dniu 12 lipca 2011 roku J. P. działając w imieniu i na rzecz właściciela pojazdu, zgłosił szkodę do Towarzystwa (...) S.A., które w dniu zdarzenia świadczyło ochronę ubezpieczeniową auto – casco uszkodzonego pojazdu. Samochód został naprawiony za kwotę 5.026,24 złotych brutto (4.086,37 złotych netto). Towarzystwo (...) S.A. wypłaciło na rzecz właściciela uszkodzonego pojazdu kwotę 5.026,24 złotych odszkodowania. Właścicielem pojazdu była firma (...) projekt sp. z o.o. W dniu 25 czerwca 2013r. Towarzystwo (...) S.A. wezwało (...) sp. z o.o. do zapłaty kwoty 4.086,37 złotych. Droga, na której doszło do zdarzenia, stanowiąca działkę o numerze ewidencyjnym (...) objętą księgą wieczystą numer (...) pozostaje własnością Skarbu Państwa we współużytkowaniu wieczystym m.in. (...) sp. z o.o. w O..

Na tle poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Rejonowy stwierdził, że zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o drogach publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 460) drogi, drogi rowerowe, parkingi oraz place przeznaczone do ruchu pojazdów niezaliczone do żadnej z kategorii dróg publicznych i niezlokalizowane w pasie drogowym tych dróg są drogami wewnętrznymi. Stosownie do art. 8 ust. 2 ustawy o drogach publicznych, budowa, przebudowa, remont, utrzymanie, ochrona i oznakowanie dróg wewnętrznych oraz zarządzanie nimi należy do zarządcy terenu, na którym jest zlokalizowana droga, a w przypadku jego braku – do właściciela tego terenu. Droga, na której doszło do zdarzenia stanowi drogę wewnętrzną w rozumieniu ustawy o drogach publicznych. Wobec tego odpowiedzialność za należyte jej utrzymanie spoczywa w pierwszej kolejności na zarządcy, zaś w jego braku na właścicielu nieruchomości. W toku postępowania Towarzystwo (...) S.A. nie udowodniło, aby (...) sp. z o.o. sprawowało zarząd nad drogą, na której doszło do zdarzenia. (...) sp. z o.o. jest jedynie jednym ze współużytkowników wieczystych działki gruntu, przez którą droga wewnętrzna przebiega, co nie oznacza, że została mu powierzona funkcja zarządcy drogi. Czym innym jest możliwość zarządzania rzeczą jaka przysługuje każdemu z użytkowników wieczystych, a czym innym sprawowanie funkcji zarządcy określonej przepisem art. 203 k.c. Podmiotem odpowiedzialnym za stan drogi jest podmiot, któremu powierzona została funkcja zarządcy drogi, a w braku zarządcy właściciel. Ustawa o drogach publicznych nie zawiera definicji pojęcia „zarządca terenu” co nie pozwala na rozumieniu tego określenia w inny sposób niż w kodeksie cywilnym. W rozpoznawanej sprawie brak było podstaw do przypisywania (...) sp. z o.o. roli zarządcy terenu jedynie z uwagi na przedmiot działalności tejże spółki, w tym działalność pomocniczą związaną z utrzymaniem porządku w budynkach, sprzątanie, działalność usługową związaną z zagospodarowaniem terenów zieleni, działalność usługową w zakresie gospodarki odpadami. O kosztach postępowania sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Na podstawie art. 277 k.p.c. Sąd Rejonowy w Zgierzu, przyznał świadkowi J. Z. kwotę 41,79 zł. Tymczasowo wypłaconą ze Skarbu Państwa kwotę Sąd Rejonowy nakazał pobrać od Towarzystwa (...) S.A. na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 98 § 1 k.p.c.

Apelację od powyżej opisanego wyroku złożył powód - Towarzystwo (...) S.A. zaskarżając orzeczenie w całości i zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, mające wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, to jest art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych w zw. z art. 233 k.c. w zw. z art. 200 k.c., poprzez błędną

wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przez przyjęcie, że pozwana jako nie będąca zarządcą drogi, na której doszło do zdarzenia szkodzącego, nie była odpowiedzialna za utrzymanie i zarządzanie przedmiotową drogą, podczas gdy w okolicznościach faktycznych sprawy, pozwanej – jako użytkownikowi wieczystemu nieruchomości, przez którą przebiega droga, na której doszło do powstania szkody – przysługiwały uprawnienia do gruntu, analogiczne jak właścicielowi, to jest uprawnienie do korzystania z gruntu i rozporządzania nim z wyłączeniem innych osób, co uzasadniało uznanie pozwanej za podmiot odpowiadający na takich samych zasadach jak właściciel za zarząd i utrzymanie nieruchomości, będącej przedmiotem użytkowania.

Powołując się na sformułowane w apelacji zarzuty Towarzystwo (...) S.A. wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania przed sądem I i II instancji, w tym zwrot kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Sąd Okręgowy podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku podziela, przyjmując za własne ustalenia Sądu I instancji i uznając, że ich ocena mieści się w ramach wyznaczonych dyrektywami art. 233 § 1 k.p.c.

Dodatkowo na podstawie przeprowadzonych przed Sądem I instancji dowodów Sąd Okręgowy ustalił, że Towarzystwo (...) S.A. pismem z dnia 20 czerwca 2013 roku, które zostało doręczone w dniu 25 czerwca 2013 r. wezwało (...) sp. z o.o. do zapłaty w terminie do 3 lipca 2013 r. kwoty 4.086,37 złotych (dowody: wezwanie do zapłaty – k. 56; potwierdzenie odbioru – k. 57).

Sąd Rejonowy prawidłowo zakwalifikował drogę, na której doszło do uszkodzenia samochodu prowadzonego przez J. P., jako drogę wewnętrzną w rozumieniu art. 8 ust. 1 ustawy o drogach publicznych. Zgodnie z art. 8 ust. 2 powołanej ustawy odpowiedzialność za utrzymanie tej drogi w należyтым stanie spoczywa bądź na jej zarządcy, bądź też w jego braku na jej właścicielu. W sprawie nie ustalono, aby (...) sp. z o.o. było zarządcą rzeczony drogi. Kwestią sporną, także w świetle zarzutów apelacji stała się kwestia odpowiedzialności współużytkownika wieczystego za szkodę.

Ocena zreferowanego spornego zagadnienia, dokonana przez Sąd Rejonowy obarczona jest błędem, co zarzut naruszenia prawa materialnego wywiedziony w apelacji czyni uzasadnionym.

Prawo użytkowania wieczystego jest prawem, które w systematyce praw rzeczowych zajmuje miejsce pośrednie pomiędzy prawem własności a ograniczonymi prawami rzeczowymi. (S. Breyer, Przeniesienie własności nieruchomości, s. 267; A. Cisek, w: System PrPryw, t. 4, 2007, s. 147 i nast.; Ignatowicz, Prawo rzeczowe, s. 181). Użytkowanie wieczyste - choć zawiera istotne cechy różniące tę instytucję od prawa własności i od ograniczonych praw rzeczowych - jest instytucją bliższą własności niż ograniczonym prawom rzeczowym (por. uchw. SN z 22.10.1968 r., III CZP 98/68, OSN 1969, Nr 11, poz. 188). Z racji tego, do prawa użytkowania wieczystego w wypadkach nieuregulowanych w ustawie wprost, co do zasady odpowiednio należy stosować przepisy o prawie własności. (K. Pietrzykowski, Kodeks cywilny. Komentarz do art. 232 k.c., nb 8; SIP LEGALIS 2015). Tym samym, za zastosowaniem wobec użytkownika wieczystego obowiązku przewidzianego wobec właściciela w art. 8 ust. 2 ustawy o drogach publicznych, przemawia już sam charakter prawa użytkowania wieczystego.

Ponadto, zgodnie z art. 233 k.c. użytkownik wieczysty nieruchomości ma prawo korzystania z nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste z wyłączeniem innych osób, w tym również z wyłączeniem samego właściciela nieruchomości. (K. Pietrzykowski, Kodeks cywilny. Komentarz do art. 233 k.c., nb 4; SIP LEGALIS 2015). Co więcej, z wyłącznego prawa korzystania z nieruchomości wywieść również należy prawo wyłącznego posiadania przez użytkownika wieczystego oddanej mu nieruchomości. (K. Pietrzykowski, Kodeks cywilny. Komentarz do art. 233 k.c., nb 3 i 15; SIP LEGALIS 2015). W konsekwencji przyjęć należy, że w sytuacji oddania nieruchomości w użytkowanie wieczyste, właściciel nieruchomości pozbawiony zostaje możliwości realnego oddziaływania na rzecz. W istocie oznacza to, iż pozbawiony zostaje on możliwości zadośćuczynienia obowiązkowi przewidzianym w art. 8 ust.

2 ustawy o drogach publicznych. Wyłączenie stosowania art. 8 ust. 2 do użytkowników wieczystych prowadziło do niedających się zaakceptować rezultatów. W sytuacji, gdy nieruchomości, na której znajduje się droga wewnętrzna nie posiada zarządcy a zarazem jest oddana w użytkowanie wieczyste, nie istniałby podmiot, który obowiązki z art. 8 ust. 2 ustawy o drogach publicznych mógłby realnie wykonać.

Nieuprawnionym byłoby twierdzenie, iż art. 8 ust. 2 ustawy o drogach publicznych powinien być interpretowany jako ograniczający prawo użytkowania wieczystego w stosunku do właściciela. Obowiązki przewidziane tamże wiążą się ze znaczną ingerencją zarówno w posiadanie jak i korzystanie z nieruchomości. Wykonywanie ich przez właściciela, zwłaszcza w zakresie, w jakim polegać by miało na prowadzeniu remontów, przebudowy czy budowy prowadziło do naruszenia istoty prawa użytkowania wieczystego. Co więcej, uznanie, iż obowiązki przewidziane w art. 8 ust. 2 ustawy o drogach publicznych ograniczają prawa użytkownika wieczystego w stosunku do praw właściciela nieruchomości prowadziło do znacznego obniżenia efektywności wykonywania tych obowiązków. Podejmowanie decyzji o remoncie, przebudowie bądź podjęciu czynności w ramach bieżącego utrzymania drogi wewnętrznej wymaga bieżącego wglądu w stan owej drogi. Skoro użytkownik wieczysty może wyłącznie posiadać i korzystać z nieruchomości, na której droga wewnętrzna jest posadowiona, możliwość czynienia takiego wglądu przez właściciela byłaby znikoma.

W świetle powyższych rozważań, należy przyjąć, że obowiązek przewidziany w art. 8 ust. 2 ustawy o drogach publicznych obciąża również współużytkowników wieczystych. Wykładnia omawianej regulacji pozostaje zatem w zgodzie z zapatrywaniem apelującego i przesądza o odpowiedzialności pozwanego za stan drogi wewnętrznej.

Skoro na opisanej drodze doszło do zdarzenia szkodzącego, w ramach odpowiedzialności deliktowej na podstawie art. 415 k.c. pozwany obowiązany jest do naprawienia szkody w granicach adekwatnego związku przyczynowego (art. 361 k.c.). Nie było w sprawie sporne, że przyczyną uszkodzenia pojazdu było najechanie na wyrwę w jezdni, znajdującej się na nieruchomości, której współużytkownikiem wieczystym jest O. Przedsiębiorstwo (...). Nie była sporna również wysokość szkody ani okoliczności zdarzenia. Zaniechanie przez pozwanego prawidłowego utrzymania nawierzchni drogi miało charakter zawiniony, jako, że doszło do naruszenia powszechnie obowiązującej normy zawartej w przepisie art. 8 ust. 2 ustawy o drogach publicznych. Nie ulega wątpliwości, iż wobec zakresu obowiązków przewidzianych w przywołanej regulacji można oczekiwać od podmiotów zobowiązanych, iż będą one czynić starania, aby posiadać wiedzę o potrzebie wykonania remontów lub podejmowania innych czynności w ramach prawidłowego utrzymania dróg wewnętrznych, zaś brak takich starań uznać trzeba za przejaw niedbalstwa.

W ramach wykazania zakresu odpowiedzialności pozwanego, jako jednego z wielu współużytkowników wieczystych gruntu (przedmiotowej drogi) dostrzec należy, że zgodnie z art. 441 § 1 k.c., jeżeli kilka osób ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym, ich odpowiedzialność jest solidarna. W sprawie niniejszej ustalono, iż obowiązki przewidziane w art. 8 ust. 2 ustawy o drogach publicznych spoczywały na wszystkich współużytkownikach wieczystych nieruchomości, na której doszło do zdarzenia szkodzącego. Tym samym, odpowiedzialność za skutki zaniechania w wykonaniu obowiązków z art. 8 ust. 2 ustawy o drogach publicznych obciążały wszystkich współużytkowników wieczystych i też odpowiedzialność za powstałą szkodę ponosił każdy z nich. W konsekwencji zaktualizowała się hipoteza art. 441 § 1 k.c.

W sytuacji, gdy kilku dłużników odpowiada wobec wierzyciela solidarnie, zgodnie z art. 366 § 1 k.c. wierzyciel może dochodzić od każdego z nich całego należnego mu świadczenia. Roszczenie skierowane w stosunku do pozwanego jako dłużnika solidarnego znajduje zatem umocowanie w przywołanej regulacji.

Wobec wypłacenia przez Towarzystwo (...) S.A. w ramach umowy ubezpieczenia auto – casco odszkodowania w kwocie odpowiadającej naprawieniu szkody, w konsekwencji zakładowi ubezpieczeń przysługiwało roszczenie regresowe, na podstawie art. 828 k.c. wobec sprawcy szkody.

W tym stanie rzeczy, uznając powództwo za uzasadnione, zasądzeniu od (...) sp. z o.o. na rzecz Towarzystwa (...) S.A. podlegała dochodzona pozwem kwota 4.086,37 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 4 lipca 2013 r. (data spełnienia świadczenia wyznaczona w piśmie skierowanym do pozwanego).

Wobec zmiany rozstrzygnięcia Sądu I instancji co do istoty sprawy, korekcie podlegało również rozliczenie kosztów postępowania. Powód poniósł koszty: opłatę od pozwu w wysokości 205 złotych, koszty zastępstwa procesowego w wysokości 600 złotych ustalone na podstawie § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 490.) oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 złotych. Na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. wskazane koszty podlegały zasądzeniu na rzecz wygrywającego powoda.

Dodatkowo w toku postępowania przed sądem I instancji Skarb Państwa – Sąd Rejonowy w Zgierzu poniósł tymczasowo koszt w wysokości 41,79 złotych tytułem zwrotu wydatków koniecznych związanych ze stawiennictwem świadka J. Z. na rozprawie w dniu 2 lutego 2015 r. Stosownie do art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 98 § 1 k.p.c. kwotę poniesioną tytułem tego kosztu należało pobrać od pozwanego.

Z tych wszystkich względów uzasadniona apelacja skutkowałą wydaniem przez Sąd Okręgowy orzeczenia reformatoryjnego na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono w odwołaniu do zasady wyrażonej w art. 98 § 1 k.p.c. Na koszty poniesione przez skarżącego powoda złożyły się: opłata od apelacji w wysokości 205 złotych oraz koszty zastępstwa procesowego w wysokości 300 złotych, ustalone na podstawie § 6 pkt 3 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 490.).